

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

261.7

Szerző:

Kérészy Zoltán

Cím:

A főváros plébánus-bemutatói joga.

Forrás:

Pesti Napló

Bp.

(Hely)

1929. XII. 5.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Helyszám

348.352.3

1929

A főváros plébánus-bemutatói joga

Írta: dr. Kérészy Zoltán, az egyházi jog egyetemi nyilvános rendes tanára

A képviselőház közigazgatási bizottsága november hónap 28-iki ülésében tárgyalta a fővárosi törvényjavaslatnak 13-ik §-át, mely a fővárosi kegyúri jogköréről intézkedik. Ez alkalommal a bizottság a szóbanfoglalt szakaszt — Kozma Jenő képviselő javaslatára — oly értelemben szövegezte meg, hogy a székesfőváros kegyúri jogkörében a bemutatás jogát hat évre szóló megbízással alakítandó külön bizottság gyakorolja. Ez a bizottság 31 tagból áll, akiket a fővárosi törvényhatósági bizottság *keresztény tagjai* a törvényhatósági bizottság római katolikus vallású tagjai közül titkos szavazással választanak meg.

Tudvalevőleg ezzel szemben gróf Szapáry Lajos képviselő azt javasolta, hogy a bemutatási jog gyakorlására hivatott e külön bizottságnak a tagjait a törvényhatósági bizottság *összes tagjai* válasszák meg a katolikus tagok sorából. A képviselőház közigazgatási bizottsága azonban egy szótöbbséggel Kozma Jenő javaslatát fogadta el.

Pedig, igénytelen nézetem szerint, mind a hazai joggyakorlatnak, mind az egyházi törvénykönyv rendelkezésének a gróf Szapáry-féle javaslat felel meg.

Tudvalevőleg hazánkban a szabadkirályi városok, vagy bármely város, avagy község kegyurasága alá tartozó plébániai javadalmakra az illető megyéspüspök három egyént jelöl ki és a város törvényhatósági bizottságának (avagy a községi képviselőnek) közgyűlése által ezek közül megválasztott egyént mutatják be a püspöknek. Régóta folyik a vita afelett, hogy a válasz-

tásban a törvényhatósági bizottság (képviselőtestület) összes tagjai résztvehetnek-e, avagy csak a római katolikus vallású tagok? Egy 1818 május 27-én 16.859. sz. a. kelt kir. kancelláriai leirat szerint a választásban csak a törvényhatósági bizottság (képviselőtestület) római katolikus vallású tagjai vehetnek részt és ugyanezt a választás- és közoktatásügyi miniszternek több rendelete is hangsúlyozza; sőt egy 1883. évi augusztus 10-én 25.965. sz. a. kelt kultuszminiszteri rendelet az ellenkező gyakorlatot kifejezetten szabályellenesnek nyilvánítja. Másrészt azonban ennek ellenére több város továbbra is ezt az ellenkező gyakorlatot követte; sok helyen pedig a törvényhatósági bizottság zsidóvallású tagjai a bemutatás céljából történő szavazástól önként tartózkodtak, mely eljárás, bármily tapintatosnak mondható is, csak a kényes kérdés megkerülését jelenti.

Az egyházi jog szerint kegyúri jogot nem gyakorolhatnak a keresztleetlenek, a protestáns, vagy schismatikus (szakadár) keresztények, úgyszintén azok, akik nyíltan kiléptek a katolikus egyházból, akik kiközösítettek, avagy olyan társulatnak lettek a tagjai, melyet az egyház kárhoztat (például szabadkőművesek). Azonban az eretnek (protestánsok) és a szakadárok, bár a közönséges egyházi jog szerint kegyuraság szerzésére és gyakorlására képtelenek, Német- és Magyarországon régi szokás értelmében egyházi javak kegyurai lehetnek és a kegyúri jogokat gyakorolhatják. Zsidók azonban sehol, így Magyarországon

sem lehetnek kegyurak, s még úgynevezett dologi kegyuraságot (amely tudniillik valamely ingatlanhoz fűződik) sem gyakorolhatnak. Eppen azért, ha az ingatlan, amellyel kegyuraság van összekötve, kegyúri jog szerzésére képtelen például zsidó egyénre megy át, akkor mindaddig, amíg a földbirtok patronátus szerzésére képes egyén tulajdonába (bérletébe, haszonélvezetébe) nem kerül, a kegyúri jog gyakorlata szünetel. Azonban másfelől az egyház azt az álláspontot foglalta el, hogy az illető ingatlan tulajdonosa (bérletje) a kegyurasággal járó terheket ekkor is viselni tartozik. Minthogy pedig számos zsidó földbirtokos a bemutatási jog gyakorlása nélkül nem volt hajlandó a kegyúri terhek viselésére, az apostoli szék megengedte, hogy a zsidó földbirtokos avagy bérlő a megyéspüspök által nem kifogásolt *valamely katolikus egyént* jelölhessen meg, aki az illető javadalomra vonatkozóan a bemutatást *a saját nevében (proprio nomine) eszközölje*. Így például midőn a nyitrai egyházmegyében Podhragyi Popper Lipót zsidó földbirtokos az uradalmához fűződő kegyúri jog alapján az 1873. évben a kijelölési jogot követelte, a püspök kérdésére a szent Officium kongregációja azt a választ kapta, hogy a zsidók kegyúri jogokat, tehát a bemutatási jogot sem gyakorolhatják; azonban megengedhető, hogy a zsidó földbirtokos a bemutatás eszközzésére valamely római katolikus vallású, és pedig lehetőleg egyházi férfit jelöljön meg, aki azonban a püspök által nem kifogásolt s a kegyúri jog gyakorlására egyébként is alkalmas egyén legyen. És amidőn ez ügyben újabb nehézség merült fel, nevezetesen az vált kérdésessé, hogy vajjon Popper Lipótnak a megbízottja zsidó földesura, avagy saját nevében eszközölheti-e a kijelölést: a szent Officium kongregációja a püspök által e részben feltett kérdésre azt a feleletet adta, hogy a bemutatással

megbízott egyén azt nem a megbízó földesúr, hanem *saját nevében* eszközölheti. Hasonlóan döntött az apostoli szék több más esetben is.

Nézetem szerint ugyanezt az eljárást lehetne követni a főváros kegyúrbemutatói jogának gyakorlatánál is, tudniillik a törvényhatósági bizottság zsidó vallású tagjainak e jog gyakorlatánál szintén a *közvetett módon való részvétel* volna biztosítható, azaz a *zsidó vallású tagok szavazatukkal résztvehetnének* ama katolikus vallású egyének választásában, akik a bemutatói jog *közvetlen gyakorlására* hivatott bizottságnak a tagjai lesznek.

Ez a megoldás teljesen egyezik az egyházi törvénykönyv vonatkozó szabályaival. Ugyanis a törvénykönyv 1452. §-a kimondja, hogyha a kegyuraság testületet illet, annak tagjai csakis a püspök által jelölt három egyén közül történő választás útján eszközölhetik a bemutatót. Továbbá az 1460. § azt rendeli, hogyha a kegyuraságot testület gyakorolja, úgy a bemutató a testület megannyi tagjának szavazatával történő választás útján eszközölendő és az lesz bemutatót, aki a testület tagjai szavazatának abszolút többségét elnyeri. Ha pedig kétszeri szavazás sem vezetne eredményre, az lesz bemutatót, aki a harmadszori szavazásnál relatív többséget nyer és ha ekkor többen nyertek azonos mennyiségű szavazatot, ezek mindannyian bemutatótakká lesznek.

Tehát az egyházjogi kódex a szavazati jog tekintetében a testület tagjai közt a felekezethez tartozáson nyugvó semmiféle különbséget nem tesz. Másfelől azonban, mivel mind a korábbi, mind a mai jog is a zsidókat kegyuraság szerzésére és gyakorlására képteleneknek nyilvánítja: alig szenved kétséget, hogy a bemutatói jog közvetlen gyakorlatában való részvétel a kánonjog álláspontjával nem egyeztethető össze. Ámde a *közvetett*, vagyis oly módon való közreműködés, hogy a bemutatói jog közvetlen gyakorlására hivatott külön bizottság tagjainak megválasztásánál a *törvényhatósági bizottság megannyi*, tehát *zsidó tagjai is szavazati jogot gyakorolhassanak*, teljesen *megegyezik az egyházi törvénykönyvnek a patronátusra vonatkozó rendelkezéseivel* s nem áll ellentétben a hazánkban eddig jobbra követett gyakorlattal sem.

Éppen azért úgy vélem, hogy az országgyűlés képviselőháza igen helyesen határozná, ha ebben a fontos kérdésben gróf Szapáry Lajosnak a javaslatát tenné a magáévá.